

“Let’s put our clothes on and face the world”

FAV 259

Šaty / Kostým / Móda ve filmu

Mgr. Šárka Gmitterková

18. 9. 2013

Absolvování předmětu

- Test – na bázi výkladu a poskytnuté literatury v IS
- Esej – libovolné téma vztažené ke kostýmu
v rozsahu 3 – 5 ns
- Prezentace – libovolné téma vztažené ke kostýmu
v rozsahu 30 min, 11. 12.

Literatura

- PTÁČKOVÁ, Věra (2011): *Český divadelní kostým*. Praha: Institut umění, Divadelní ústav.
- JAROŠOVÁ, Helena – KYBALOVÁ, Ludmila (2002): *Současná česká móda*. Praha: Allcore.
- JAROŠOVÁ, Helena, *Česká módní tvorba 1918 – 1939*. Ateliér 1997, č. 5.
- www.socialniteorie.cz - články Filipa Lachmanna

Literatura

- GLEDHILL, Christine (ed.) (1990): *Stardom. Industry of desire*. London: Routledge.
- MUNICH, Adriane (ed.) (2011): *Fashion in Film*. Bloomington: Indiana University Press.
- www.fashionintofilm.wordpress.com

Další zdroje

- Youtube – Fashion Channel, Fashion Tv
The Hollywood Reporter

Literatura 18. 9.

- MULVEY, Laura (1998): *Vizuální slast a narativní film*. In: *Dívčí válka s ideologií*. Praha: SLON, s. 115 – 131; přel. Petra Hanáková (Visual Pleasure and Narrative Cinema, 1975).
- HANÁKOVÁ, Petra, *Vizuální slast a narativní film Laury Mulveyové v kontextu poststrukturalistické metody*. *Illuminace* 16, 2004, č. 4, s. 139 – 159.
- WRIGHTOVÁ, Elizabeth (2003), *Lacan a postfeminismus*. Praha: Triton; přel. Eva Vacková (Lacan and Postfeminism, 2000)
- METZ, Christian (1991), *Imaginární signifikant, Psychoanalýza a film*. Praha: Český filmový ústav; přel. Jiří Pechar (Le signifiant imaginaire, 1984)
- *Illuminace* 20, 2008, č. 4 – *Postfeminismus a feministická filmová studia*
- CHAUDHURI, Shohini (2006), *Feminist film theorists*. London – New York: Routledge.

Šaty / Kostým / Móda

? V čem se tyto pojmy překrývají a v čem se naopak odlišují?

ODĚV – základní význam - krytí, funkčnost, žádná personalizace, absence zdobnosti

ŠATY – konotuje osobní vyjádření a zdobnost

- mají další účel kromě krytí – indikace specifických prvků týkajících se nositele nebo příležitosti, pro níž jsou šaty nošeny
- šaty jsou extenzí těla; tedy je separují od, ale i zařazují do okolního světa a do společenského řádu (tj. přispívají ke konstrukci veřejné identity)

KOSTÝM - také podvojná povaha

- na jednu stranu dovede velmi dobře sloužit filmovému dílu (nativ, styl, mizanscéna, charakterizace postavy, žánrové konvence),

- na stranu druhou má kostým tendenci existovat nezávisle na naraci nebo stylu konkrétního filmu a působit vně těchto dominantních diskursů (tzn. jako excesivní podívaná, spektakl)

MÓDA - do jisté míry antiteze kostýmu

- systematická fluktuace vizuálního designu

- opět estetická dialektika – na jednu stranu povrchní, pomíjivá; na druhou stranu i zde existují nadčasové hodnoty (tradiční značky, cyklické navracení se k již vyzkoušeným liniím a střihům)

Psychoanalýza + kostým

- Ošacené tělo je víc sexualizované a eroticky stimulující než to odhalené. Pokud takové tělo vidíme idealizované v jakékoliv umělecké formě, stimuluje se proces slasti z dívání se, stejně jako snaha identifikovat se s něčím imaginárnějším a dokonalejším. Právě kinematografie (charakterizovaná jako pokročilý systém zobrazování) dovede s touto slastí z dívání se a s identifikačními procesy ideálně pracovat.
- Psychoanalýza popisuje vznik subjektu - lidské bytosti mající přiznanou pozici v symbolickém řádu jazyka. Podobný proces můžeme analogicky sledovat také v rámci narativního filmového prostoru; i na plátně sledujeme příběhy postav v jejich cestě za vstupem, přijetím nebo naopak odmítnutím dominantního ideologického / společenského řádu. Tento transformační proces bývá implikován také kostýmem.

Psychoanalýza + kostým

Psychoanalýza vysvětluje, jakým způsobem vznikají perverze - fetišismus, sadomasochismus, voyerismus - a Mulveyová dále vysvětluje, jak tyto struktují filmovou formu ve vztahu k obrazům a mužů na plátně a i pozici diváka (genderovaného jako muže)

Laura Mulvey – Vizuelní slast a narativní film

- Kombinace psychoanalýzy a neomarxismu – politický manifest spíš než koherentní a analytické nastínění interpretační metody
- Patriarchální společnost / kultura závislá na obrazu kastrované ženy
- Pozice diváka v kině – skopofolie (slast z dívání se)
 - stadium zrcadla (nutné pro schopnost identifikace s obrazem na plátně)
- To-be-looked-at-ness – bytí pro pohled, pasivní ženská pozice přerušuje narativní tok, vybízí ke kontemplaci, fragmentárnost
- Look vs Gaze – nepříznakový vs přivlastňující mocenský pohled
- Divák se prostřednictvím gaze identifikuje s aktivní (mužskou) postavou / hýbatelem děje a skrz něj získá ženskou (pasivní) postavu

Překonání kastrační úzkosti

SADISMUS vyžaduje příběh

Bezčasí FETIŠISMU

Josef von Sternberg

- Celkem 7 filmů s Marlene Dietrichovou, které jsou námětem řady akademických studií
- *Modrý anděl* (1930), *Maroko* (1930), *X27* (1931), *Šanghajský expres* (1932), *Plavovlasá Venuše* (1932), *Rudá carevna* (1934), *Žena a tatrman* (1935)
- Specifický časoprostor – neodpovídají konvencím hollywoodského realismu
- Dekor – dusivý, stísněný, klaustrofobický; ani melodrama tolik nelimituje pohyb svých postav jako von Sternberg
- Velké detaily na tvář Dietrichové – podobně tísnivý dojem jako dekorace vs dojem distance a fetišizace (tvář zabíraná skrz látky, závoje, průsvitné matérie)

Klaustrofobická mizanscéna

Kostým

Finální kostým

Velké detaily tváře Marlene Dietrichové

Co se stalo s muži?

